

Posudek vedoucího bakalářské práce Stanislavy Matuškové

Kalk v českém znakovém jazyce

Diplomantka Stanislava Matušková se ve své bakalářské práci zabývá **Kalky v českém znakovém jazyce**. Musím zdůraznit, že toto téma je velmi přínosné, nejen pro studenty oboru Čeština v komunikaci neslyšících, ale i pro tlumočníky českého znakového jazyka a lektory českého znakového jazyka, a to především z toho důvodu, že jim dává možnost uvědomit své případné chybné užití některých znaků českého znakového jazyka, vyhodnotili je a do budoucna se snažili o jejich odstranění. Užitečný materiál práce poskytuje rovněž slyšícím lingvistům, kteří píšou odbornou literaturu o českém znakovém jazyce, především slovníky (např. paní Růžickovou nebo pana Potměšila, kteří v minulosti na lexikografických publikacích pracovali).

Nejdříve bych chtěl říci, jak nesmírně si vážím toho, že diplomantka měla odvalu pustit se do takto náročného tématu. Pro ni, jako pro neslyšící studentku, to zcela jistě nebylo vůbec jednoduché. I když oproti svým slyšícím kolegům měla výhodu v tom, že měla možnost získat kvalitní výsledky při svém výzkumu. Snáze si jako neslyšící získala důvěru a ochotu neslyšících respondentů odpovídat na její dotazy. Téma vhodnosti či správnosti znaků je pro neslyšící vždy citlivou otázkou. Mnozí mají zábrany něčí znaky hodnotit, i z toho důvodu že mnoho kalků neslyšící znají od slyšících autorit, tlumočnicků a učitelů. To je zřejmě i důvod, proč si nepřáli být jmenováni.

Diplomantka se s obrovským nasazením se ujala pečlivého vyhledávání informací o daném tématu, a to nejen v české a zahraniční literatuře, ale poctivě a dlouho se zabývala i samotným výzkumem. Ten ji přinesl na danou problematiku praktický náhled a potvrzující podklady pro teoretická tvrzení, která z použité literatury načerpala. Tomuto hledání důkazů věnovala spoustu času, to si zaslouží velkou pochvalu.

Rád bych upozornil, že ve svém následujícím hodnocení se více zaměřím na obsahovou stránku práce, než na její zpracování formální a stylistické. Jako neslyšící uživatel českého jazyka nejsem kompetentní se vyjadřovat k jazykovým případným nedostatkům, které se v textu mohou objevovat.

Teoretická část práce prokazuje, že se autorka seznámila s relevantní odbornou literaturou a umí ji ve svém textu využít. Kapitoly teoretické části práce měly za cíl vymezit

základní pojmy - slovo/znak, znakový jazyk; přiblížit problematiku: tvoření nových slov v českém jazyce; tvoření nových znaků v českém znakovém jazyce; tvoření nových znaků v cizích znakových jazycích; přejímání slov v českém jazyce a znaků v českém znakovém jazyce; kalku v mluvených jazycích a ve znakových jazycích; kalku v českém jazyce a v českém znakovém jazyce a v cizích znakových jazycích a přinést komparaci různých definic kalku v mluvených jazycích a v jazycích znakových. Diplomantka tuto kapitolu zpracovala stručně, avšak výstižně a přehledně.

V druhé části práce, v **příloze** **č. 1**, nahlíží Stanislava Matušková na kalky podrobněji a přináší konkrétní poznatky o kalcích v českém znakovém jazyce, které ji výzkum přinesl.

Kalky v českém znakovém jazyce rozdělila, na základě toho zda jsou či nejsou smysluplné, na dvě skupiny: smysluplný kalk (např. ZEMĚKOULE, SOCIOLINGVISTIKA, ZEMĚTŘESENÍ – u tohoto znaku jsem se chtěl diplomantky zeptat, zda si je jista jeho správným uvedením jako příkladu smysluplného kalku – nestačilo by jen ukázat znak TŘESENÍ – ne ZEMĚ + TŘESENÍ?) a nesmyslný kalk (např. BABYLON, BOTANIKA, DOBROVOLNÝ apod.).

Dále vytvořila čtyři kategorie kalků: doslovný překlad, motivované znaky, humorné znaky, polokalky. Nejsem si zcela jistý kritériem, na jehož základě byly tyto kategorie vytvořeny. Mohla by nám zde diplomantka více přiblížit postup, jakým způsobem kategorie určila?

Chválím podrobné propracování údajů o všech zkoumaných znacích do tabulek i vytvoření DVD, na kterém jsou zachyceny všechny kalky, které byly diplomantkou zařazeny do skupiny znaků nesmyslných. Každý tak získá přesnou představu o tom, jak daný znak vypadá.

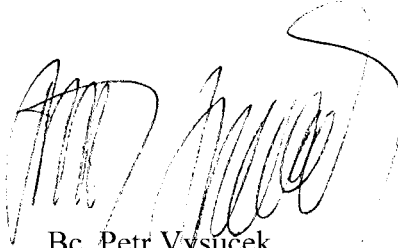
K průběhu výzkumu bych se chtěl zeptat na základní údaje o respondentech, které jsem v práci nenašel (mám tím na mysli: jejich věk a vzdělání, i celkový počet respondentů).

Moje poslední otázka se týká tohoto tvrzení, které diplomantka uvádí na str. 46 (pokračuje na str. 47): „*Nechápu, pro někteří tlumočníci a tlumočnice, ale i neslyšící používají nesmyslné znaky. Asi neznají potřebné znaky ze znakového jazyka nebo neznají význam slov z mluveného jazyka, a tak v překládaných slovech vyhledávají několik dílčích částí, které dokáží přeložit do českého znakového jazyka. Ale tento překlad je chybný.*“ Nejsem si jistý, co tím měla přesně na mysli. Prosím o bližší vysvětlení.

Závěr: Bakalářská práce Stanislavy Maňuškové splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci a může být podkladem k obhajobě.

Hodnocení: **VÝBORNĚ**

3. 9. 2008

Bc. Petr Vysuček

Čeština v komunikaci neslyšících FF UK